

**«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ОБЛІКУ,
АНАЛІЗУ ТА КОНТРОЛЮ В СОЦІАЛЬНО-ОРІЄНТОВАНІЙ СИСТЕМІ
УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ»**

*Матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції,
присвяченої пам'яті професора, заслуженого працівника вищої школи
Дмитра Мусійовича Фесенка*

ПОЛТАВА 2024

УДК 657

Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством : Матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної конференції. м. Полтава, 28-29 березня 2024 р. Полтава, 2024. 1294 с.

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ:

Голова організаційного комітету: **КАНЦЕДАЛ НАТАЛІЯ** – к.е.н., доцент, завідувач кафедри обліку і оподаткування Полтавського державного аграрного університету

Секретар організаційного комітету: **ЛЕГА ОЛЬГА** – к.е.н., доцент, професор кафедри обліку і оподаткування Полтавського державного аграрного університету

Члени організаційного комітету:

ГНАТИШИН ЛЮДМИЛА – д.е.н., професор, завідувач кафедри обліку та оподаткування Львівського національного університету природокористування

ГУЦАЛЕНКО ЛЮБОВ - д.е.н., професор, професор кафедри обліку та оподаткування Національного університету біоресурсів та природокористування України

ДУБІНІНА МАРИНА - доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри обліку і оподаткування Миколаївського національного аграрного університету

ЗОРЯ ОЛЕКСІЙ - д.е.н., професор, завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету

МАЛИШКІН ОЛЕКСАНДР - д.е.н., професор, САРА, експерт з обліку та оподаткування

ПЕРЕРВА ПЕТРО - д.е.н., професор, завідувач кафедри економіки бізнесу і міжнародних економічних відносин Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»

СЛАВКОВА ОЛЕНА - д.е.н., професор, завідувач кафедри публічного управління та адміністрування Сумського національного аграрного університету

СУК ПЕТРО - д.е.н., професор, професор кафедри обліку і оподаткування Відокремленого підрозділу Національного університету біоресурсів і природокористування України «Ніжинський агротехнічний інститут»

ХОМИН ПЕТРО – д.е.н., професор, професор кафедри обліку та аудиту Тернопільського національного університету ім. Івана Пулюя

БЕЗКРОВНИЙ ОЛЕКСАНДР – декан факультету обліку та фінансів, к.е.н., доцент, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету

ГУБАРИК ОЛЬГА - к.е.н., доцент, в.о. зав. кафедри обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною безпекою, Дніпровського державного аграрно-економічного університету

ЗОРЯ СВІТЛАНА - к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету

ПРИЙДАК ТЕТЯНА– к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування Полтавського державного аграрного університету

ПРОКОПИШИН ОКСАНА – к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку та оподаткування Львівського національного університету природокористування

РИЛЄЄВ СЕРГІЙ - к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів, обліку і оподаткування Чернівецького торговельно-економічного інституту Державного торговельно-економічного університету

СКИБА ГАННА - к.е.н., доцент, завідувач кафедри обліку і оподаткування Навчально-наукового Інституту управління, економіки та бізнесу «ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом»

ЯЛОВЕГА ЛЮДМИЛА – к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування Полтавського державного аграрного університету

Конференція присвячена пам'яті видатного науковця, Заслуженого працівника вищої школи Української РСР, професора Дмитра Мусійовича Фесенка. У збірнику матеріалів науково-практичної конференції розміщено результати досліджень вітчизняних науковців, присвячених актуальним проблемам та перспективам розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством.

© Автори, 2024

© Кафедра обліку і оподаткування, 2024

© Полтавський державний аграрний університет, 2024

ЖОЛОБЕЦЬКИЙ АНАТОЛІЙ, здобувач вищої освіти
Науковий керівник – **ЯЛОВЕГА ЛЮДМИЛА**, к.е.н, доцент,
доцент кафедри обліку і оподаткування,
Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава

СТРАТЕГІЧНИЙ УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК: ОСОБЛИВОСТІ ТА ІНСТРУМЕНТАРІЙ

Стратегічний управлінський облік в сучасній системі менеджменту відіграє ключову роль у формуванні та втіленні стратегій суб'єкта господарювання. Він є необхідним інструментом для прийняття важливих рішень на основі об'єктивних даних та аналізу як внутрішніх, так і зовнішніх факторів, що впливають на діяльність підприємства.

Ключовими особливостями стратегічного управлінського обліку в системі менеджменту є:

- інтеграція з стратегічним плануванням (взаємодія управлінського обліку з процесом стратегічного планування. Управлінський облік в цьому контексті сприяє розрахунку основних показників ефективності, які відображають досягнення стратегічних цілей суб'єкта господарювання. Це дозволяє керівництву здійснювати систематичний моніторинг і контроль за досягненням стратегії та вчасно коригувати плани у випадку потреби);

- орієнтація на майбутнє (інструментарій управлінського обліку допомагає підприємству аналізувати не лише поточні показники, але й прогнозувати їхні зміни в майбутньому на основі фінансових моделей, що дозволяє підприємству ухвалювати ефективні рішення та реагувати на зміни в зовнішньому середовищі);

- підвищена увага до нелінійних ефектів (управлінський облік в системі менеджменту допомагає враховувати нелінійні ефекти та взаємозв'язки між різними показниками. Він уможливує аналізувати не лише прямі залежності між факторами, але і їх вплив на інші аспекти діяльності підприємства. Це допомагає уникнути неочікуваних наслідків в результаті ухвалення рішень та забезпечує більш точне управління);

- використання передових технологій (сучасні інформаційні технології відіграють важливу роль у розвитку стратегічного управлінського обліку. Вони дозволяють автоматизувати процеси збору, оброблення та аналізу даних, що значно полегшує роботу аналітиків та керівників [2]. Використання передових технологій уможливує отримання більш точних прогнозів за рахунок аналізу великих обсягів даних).

Фінансові показники в стратегічному управлінському обліку відіграють важливу роль у визначенні ефективності та стабільності діяльності підприємства. Один із основних інструментів для оцінки фінансового стану підприємства – це коефіцієнтний аналіз. Коефіцієнти дають можливість оцінити різні аспекти фінансової діяльності, такі як ліквідність, рентабельність, фінансова стійкість та інші. Розглянемо деякі ключові фінансові коефіцієнти, які використовуються в стратегічному управлінському обліку:

- коефіцієнт ліквідності (коефіцієнт визначає здатність підприємства виконати свої поточні зобов'язання за допомогою власних поточних активів. Найпоширенішими є коефіцієнти поточної та швидкої ліквідності);

- коефіцієнт обертання активів (коефіцієнт вказує на ефективність використання активів підприємства для генерації прибутку);

- коефіцієнт рентабельності (коефіцієнт визначає ефективність використання ресурсів підприємства, вказує який прибуток генерується відносно обсягу продажів або активів);

- коефіцієнт фінансового стану (коефіцієнт визначає фінансову стійкість підприємства та його здатність розрахуватися за зобов'язаннями. До нього можна віднести коефіцієнт покриття відсоткових зобов'язань та інші);

- коефіцієнт ринкової цінності акцій (важливий для публічних підприємств, який дозволяє оцінити, як ринок оцінює підприємство в порівнянні з її прибутковістю) та інші.

Ці коефіцієнти разом із іншими фінансовими показниками надають керівництву підприємства об'єктивну інформацію для ухвалення стратегічних рішень. Однак, кожен коефіцієнт має свої обмеження і потребує аналізу в контексті конкретної ситуації підприємства.

Однією з ключових задач фінансового менеджменту є управління оборотним капіталом. Наразі управління оборотним капіталом – це забезпечення золотієї середини, між прибутковістю та ліквідністю. Щоб це робити потрібно тримати під контролем фактори, які впливають на прибутковість (рентабельність) та ліквідність (достатність активів для своєчасного виконання зобов'язань) [1]. Для здійснення аналізу діяльності суб'єкта господарювання варто розділити розрахунок показників на 4 блоки.

Блок № 1. Фінансовий результат. Структура. Ефективність (показники за рахунок яких здійснюється аналіз – Маржа, ЕВІТДА, ЕВІТ, ЕВТ, чистий прибуток).

Блок № 2. Ліквідність. Скільки поточних зобов'язань можна погасити поточними активами, або на скільки боргів вистачає активів, які можна реалізувати, або на що вистачить того, що ми маємо (показники за рахунок яких здійснюється аналіз – оборотність капіталу, миттєва, швидка, загальна ліквідність).

Блок № 3. Стійкість і незалежність. Хто фінансує нашу діяльність та наскільки бізнес незалежний у своїх рішеннях (показники за рахунок яких здійснюється аналіз – фінансовий леверидж, концентрація капіталу, автономія).

Блок № 4. Оборотність капіталу. Як швидко зароблені гроші повернуться в бізнес (показники за рахунок яких здійснюється аналіз – оборотність товарів, дебіторська заборгованість, кредиторська заборгованість, фінансовий та операційний цикл);

Блок № 5. Стан оборотного капіталу. Що є джерелом формування оборотних коштів бізнесу, яка частина грошей належить бізнесу (показники за рахунок яких здійснюється аналіз – маневреність власного капіталу, забезпечення запасів (активів) власними коштами та інші).

Стратегічний управлінський облік визначається як процес систематичного збору, аналізу та інтерпретації інформації щодо діяльності організації з метою формування стратегічних рішень. Цей процес вимагає ефективного використання інструментів для забезпечення розуміння поточного стану та прогнозування майбутніх перспектив. У цьому контексті розглянемо інструментарій стратегічного управлінського обліку та його складові елементи.

1. Бюджетування як інструмент стратегічного управлінського обліку відіграє ключову роль у формуванні стратегії підприємства. Цей інструмент дозволяє управлінському персоналу аналізувати поточні ресурси та розподіляти їх для досягнення стратегічних цілей. Інтегруючи стратегічні плани в бюджетний процес, підприємство може забезпечити оптимальне використання ресурсів та визначити пріоритети у виконанні стратегічних завдань.

2. Системи балансованої відомості (Balanced Scorecard) є важливим інструментом для вимірювання та оцінки виконання стратегічних цілей підприємства. Ця система уможлиблює враховувати не лише фінансові показники, але й інші ключові аспекти, такі як задоволеність клієнтів, внутрішні процеси та розвиток співробітників. Balanced Scorecard допомагає управлінням отримувати повну картину виконання стратегії та своєчасно реагувати на зміни.

3. Аналіз SWOT (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats) використовується для ідентифікації внутрішніх сильних та слабких сторін підприємства, а також його зовнішніх можливостей та загроз. Цей інструмент допомагає управлінню усвідомити свої конкурентні переваги та потенційні ризики, що дозволяє розробляти стратегії, спрямовані на максимізацію переваг та мінімізацію загроз.

Отже, стратегічний управлінський облік в системі менеджменту є ключовим інструментом для досягнення стратегічних цілей підприємства. Його особливості включають інтеграцію зі стратегічним плануванням, орієнтацію на майбутнє, увагу до нелінійних ефектів та використання передових технологій. Розуміння цих особливостей дозволяє суб'єктам господарювання ефективно управляти власною стратегією та досягати успіху в конкурентному середовищі.

Список використаних джерел:

1. Бруханський Р. Ідентифікація специфічних функцій стратегічного управлінського обліку. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації*. 2020. Вип. 1. С. 7-18. DOI: <https://doi.org/10.35774/ibo2020.01.007>. URL: <http://188.190.43.194:7980/jspui/bitstream/123456789/8529/1/7-18.pdf> (дата звернення: 18.03.2024 р.).
2. Хариневич-Яворська Д. О., Положухно С. В. Особливості організації стратегічного управлінського обліку в умовах структурних змін. *Ефективна економіка*. 2018. № 2. – URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6206> (дата звернення: 18.03.2024).

Кравцова Олена, Лега Ольга <i>Організаційно-інформаційна модель аналізу товарної дебіторської заборгованості.....</i>	82
Kravchynska Veronika, Moshkovska Olena <i>Historical aspects of the development of accounting in France.....</i>	86
Кузнецова Луїза Науковий керівник – Откаленко Олена <i>Особливості організації обліку розрахунків з працівниками підприємства.....</i>	88
Куца Оксана Науковий керівник – Откаленко Олена <i>Документація як елемент методу бухгалтерського обліку.....</i>	91
Кучеренко Тамара <i>Складові бухгалтерської інформаційної системи.....</i>	94
Лега Ольга, Прийдак Тетяна, Яловега Людмила <i>Особливості договірної політики у сфері зовнішньо-економічної діяльності.....</i>	97
Ляшик Олександр, Грубіч Ніколь Науковий керівник – Дугар Тетяна <i>Історія розвитку аудиту в національній та міжнародній практиці.....</i>	100
Максимов Святослав, Ліпський Роман <i>Ключові аспекти ефективної організації обліку в державному секторі.....</i>	103
Малишкін Олександр <i>Вуглецеві сертифікати: як облікувати?.....</i>	106
Martynenko Vladyslav Scientific adviser – Moshkovska Olena <i>Statutory audit and its role in the accounting system in Italy.....</i>	109
Марчук Ульяна <i>Взаємозв'язок бухгалтерського обліку та кібератак.....</i>	112
Матвійчук Діана Науковий керівник – Кузик Наталія <i>Сутність фінансової нестабільності та особливості її впливу на розрахункові операції з постачальниками.....</i>	115
Михайленко Василь, Лега Ольга <i>Практичні аспекти аналізу кредиторської заборгованості.....</i>	118
Мітко Юрій, Чабанюк Тетяна Науковий керівник – Богатчик Людмила <i>Аналіз складових удосконалення системи облікового забезпечення управління формуванням виплат персоналу на підприємстві.....</i>	122
Монастирський Ярослав, Москаль Володимир Науковий керівник – Бруханський Руслан <i>Проблематика правової та обліково-аналітичної ідентифікації криптоактивів.....</i>	125

<p>Шишкова Діана Науковий керівник – Шишкова Наталія Обмеження та ризики використання CHATGPT аудитором.....</p>	252
<p>Шрамковська Інна, Колеснік Ігор, Лега Ольга Формування виробничої собівартості сільськогосподарської продукції.....</p>	255
<p>Щелкунов Олексій Науковий керівник – Парасій-Вергуненко Ірина Організаційне забезпечення аналізу ділового партнерства автотранспортних підприємств.....</p>	260
<p>Яковенко Світлана Штучний інтелект – новий виток розвитку бухгалтерії.....</p>	263
2. УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК І БІЗНЕС-АНАЛІТИКА	
<p>Багрій Конон BUSINESS INTELLIGENCE як система побудови управлінської звітності.....</p>	265
<p>Верезуб Олександр Науковий керівник – Яловега Людмила EBITDA: сутність, розрахунок, переваги та недоліки.....</p>	268
<p>Гайдичук Андрій, Сергієнко Максим Науковий керівник – Мохненко Андрій Управлінський облік на малих підприємствах в умовах невизначеності.....</p>	271
<p>Dong Hal Scientific supervisor – Davydluk Tetiana Optimization of costs using management accounting data.....</p>	274
<p>Дьякова Наталія, Верютіна Вікторія, Перерва Петро Краудфандинг як основа формування стартапів.....</p>	277
<p>Єрмолаєва Марина, Луценко Дмитро Витрати на подолання наслідків бойових дій: моніторинг та облік.....</p>	280
<p>Жолобецький Анатолій Науковий керівник – Яловега Людмила Стратегічний управлінський облік: особливості та інструментарій.....</p>	282
<p>Клименко Анна Основні тенденції ринку праці в Україні.....</p>	285
<p>Куценко Владислав науковий керівник – Ігнашкіна Тетяна Підхід до представлення результатів порівняльного аналізу фінансового стану енергетичних компаній.....</p>	288
<p>Мазурик Віталій, Микиташ Микола, Свистун Роман Науковий керівник – Бруханський Руслан Ідентифікація стратегічного управлінського обліку у системі координат «Облік-Управління»</p>	291

Наукове видання

«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА КОНТРОЛЮ В СОЦІАЛЬНО-ОРІЄНТОВАНІЙ СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ»

*Матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції,
присвяченої пам'яті професора, заслуженого працівника вищої школи
Дмитра Мусійовича Фесенка*

28 – 29 березня 2024 р.

м. Полтава

Відповідальна за випуск, головний редактор: Лега О. В., к.е.н., доцент,
професор кафедри обліку і оподаткування

Комп'ютерна верстка: Лега О. В., к.е.н., доцент, професор кафедри
обліку і оподаткування

Матеріали друкуються в авторській редакції.

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за
підбір, точність наведених фактів, цитат, економіко-статистичних даних,
галузевої термінології, інших відомостей.

